

Zagadnienia dla słuchaczy LO dla Dorosłych

I TYDZIEŃ (zajęcia 1-2 / 90 minut)

język polski - semestr 3.

Temat : „Od myśli do czynu” - literacka psychologia zbrodni (W.Szekspir "Makbet")

1. Rozdźwięk między „zewnątrzną” a „wewnętrzną twarzą” bohaterów dramatu Szekspira.

- Bohaterowie tragedii są aktorami, ukrywającymi przed otoczeniem swoje mordercze zamiary; świadoma autokreacja obojga małżonków; zakładanie masek (**topos życia jako teatru**).
- Niemożność poznania drugiego człowieka.
- Zło może skrywać się w każdym człowieku; dramat pokazuje, co dzieje się, kiedy człowiek pozwoli, by zło zaczęło nad nim dominować.
- Wpływ innych ludzi: mogą wzmacniać lub osłabiać działanie ciemnej strony ludzkiej osobowości.

2. Zbrodnia i jej motywacje

Warto przypomnieć:

Maria Ossowska, Ethos rycerski i jego odmiany

1. Rycerz musiał w zasadzie być dobrze urodzony. [...]
2. Rycerz miał promieniować urodą i wdziękiem. Urodę tę podnosił zwykle strój świadczący o zamiłowaniu do złota i drogich kamieni. Nie byle jaka musiała być także zbroja i uprzęż. [...]
3. Rycerz musiał być silny. [...] Siłę tę przejawiał zwykle, jak Herakles, od dziecka. [...]
4. Od rycerza oczekiwano, by był nieustannie zaprzęgnięty swoją sławą. [...] Żaden rycerz nie słucha spokojnie o cudzych sukcesach. [...]
5. Duma jest w pełni uzasadniona, byle nie przesadna [...], tę, gdy nadmierna, karze się bardzo surowo. [...]
6. Nieustanne zabieganie o pierwszeństwo nie staje na przeszkodzie solidarności tej elity jako elity, solidarności, która obejmowała i wrogów także do elity należących. [...]
7. Rycerz – jak wiadomo – musiał być bezwzględnie wierny zobowiązaniom podjętym w stosunku do równych sobie. [...]
8. Klasowe braterstwo nie przeszkadzało rycerzom wywiązywać się z obowiązku pomsty za każdą, uczynioną sobie czy krewnym, rzekomą czy autentyczną zniewagę. [...]
9. O chwale rycerza decydowało nie tyle zwycięstwo, ile to, jak walczył. Walka mogła dla niego bez ujmy kończyć się klęską i śmiercią [...].
10. Być zakochanym należało do obowiązków rycerza.

Maria Ossowska Ethos rycerski i jego odmiany

Rycerzowi w zbroi nie wolno się cofać. [...] Nic, co mogło być poczytywane za tchórzostwo, nie było dopuszczalne. Roland nie chciał zadąć w róg dla przywołania pomocy, żeby nie pomyślano, że się boi. Nic to, że ta odmowa pociągnęła za sobą śmierć przyjaciela i wyróżnienie jego wojowników. Ten brak względu dla innych nie razi najwyraźniej niebios, skoro archanioł Gabriel osobiście zlatuje z nieba po duszę bohatera.

Makbet to bohater dynamiczny – nieustannie podejmuje decyzje przesądzające o jego dalszych losach, ulega też wpływowi innych postaci (Czarownic, lady Makbet).

Dlaczego Makbet toczy wewnętrzną walkę? (→rozmowa, która ilustruje proces przemiany, walkę dobra ze złem w duszy Makbeta). Czy myśl Makbeta o morderstwie jest efektem przepowiedni czy własnych ambicji? [Przeanalizujmy]

- Jest gotowy popełnić zło dla realizacji celu, ale tylko jeden raz.
- Ma świadomość, że zabójstwo to czyn ścigany prawem.
- Wie, że to czyn niemoralny, ohydny, karany przez siły wyższe.
- Zabójstwo będzie złamaniem wierności wasala wobec suwerena (złamanie zasad **etosu rycerskiego**).
- Nie wolno podnieść ręki na krewnego.
- Nie należy naruszać zasady ochrony gościa w domu.
- W wyniku mordu Szkocja straci dobrego władcę.
- Morderca prawego króla ściągnie na siebie klątwę.
- Nie ma wystarczających motywów do popełnienia zbrodni.
- Duma i pragnienie władzy nie dają Makbetowi spokoju.
- Trzeba porzucić plany przejęcia władzy.
- Chore ambicje mogą być zgubą dla człowieka.
- Podniesienie ręki na Duncana będzie niewdzięcznością wobec szczodrego króla.
- Makbet straci dobre imię.
- Nie chce zatracić człowieczeństwa.
- Zbrodnia może wyjść na jaw.
- Gotowość do popełnienia mordu pomimo świadomości jego ohydy.
- Makbet przytacza wiele argumentów przeciw zbrodni, widać, że jest człowiekiem zdolnym do refleksji nad swoim postępowaniem, „duszą zaprawioną mlekiem dobroci”. Jednak duma i źle rozumiana ambicja zaczynają dominować nad moralnymi wątpliwościami bohatera. Ostatecznie przekonują go zapewnienia żony o bezkarności

3. Rola lady Makbet w zbrodni na królu Szkocji Duncanie

[Przeanalizujmy]

ARGUMENTY EMOCJONALNE:

- Poniża męża, porównując go do przysłowiowego słabego kota.
- Wyrzuca mu, że jej nie kocha; rani jego uczucia.
- Oskarża go o tchórzostwo
- Zarzuca mężowi niezdecydowanie i niekonsekwencję (wycofuje się z marzeń o władzy w sytuacji możliwości ich spełnienia).
- Kpi ze słabości męża niezdolnego do czynu.
- Gardzi brakiem honoru Makbeta, który nie chce dotrzymać przysięgi.
- Szantażuje go nierespektowaniem kodeksu rycerskiego.

ARGUMENTY RACJONALNE:

- Pragnienie władzy nie jest niemoralne.
- Ambicja jest godna mężczyzny.
- Okoliczności sprzyjają zabójstwu, okazja trafia się sama.
- Plan jest doskonały, nie może się nie powieść.
- Oboje będą mogli bezkarnie działać, bo wszelkie poszlaki będą wskazywać na pokojowców.
- Udawana rozpacz odwróci od nich podejrzenie.

Czy argumentacja Lady Makbet ma cechy manipulacji językowej?

KONKLUZJA:

Lady Makbet to współsprawczyni zbrodni, do niej należała inicjatywa. Była autorką planu „zbrodni doskonałej”. Posunęła się do szantażu moralnego i psychicznego molestowania męża w celu nakłonienia go do zabicia króla. Pragnienie władzy zdeterminowało słowa i czyny kobiety.

4. Kto ponosi odpowiedzialność za zabicie króla Duncana? Makbet, jego żona czy oboje w równym stopniu?

Temat : Wybór czy przeznaczenie? Jaką rolę w dramacie Szekspira odgrywają czarownice?

1. Sposób kreowania postaci Czarownic

WIEDZMY

- Tajemniczy wygląd i zachowanie.
- To, co mówią, jest enigmatyczne dla bohaterów.
- Mówią zagadkami (sformułowania pełne paradoksów).
- Bohaterami swoich zagadek czynią Makbeta i Banka.

2 Postawy bohaterów wobec słów Czarownic

MAKBET

- Marzy o tym, aby dowiedzieć się czegoś więcej na temat swojego losu („Gdyby zostały!”).
- Jest przekonany, że to, co usłyszał, jest prawdą; wierzy, że słowa Czarownic wiernie zapowiedziały jego przyszłość („Glamis, tan Cawdor, Największe czeka.”).
- Widzi siebie w roli króla Szkocji (spotkanie z Wiedźmami to „szczęśliwy prolog sztuki królewskiej”).
- Jest świadomy niejednoznaczności etycznej tego, co usłyszał.
- Toczy walkę wewnętrzną.
- Boi się (wyobraźnia podsuwa mu przerażające obrazy zbrodni).
- Rozmyślając nad słowami Wiedźm, nie potrafi zapanować nad swoimi emocjami.
- Słowa Wiedźm odkrywają w nim słabość (jest zaskoczony swoją reakcją na to, co usłyszał).
- Świadomie zakłada, że może stać się królem Szkocji, zabijając Dunkana.
- Jest zagubiony (w rezultacie postanawia napisać list do żony).

BANKO

- Boi się przewrotności słów przepowiedni („Co! Diabeł rzekł prawdę?”).
- Jest ostrożny w interpretacji słów Wiedźm.
- Przestrzega Makbeta przed uwierzeniem w słowa przepowiedni („Dziwna to sprawa”).
- Przypadkowo usłyszane słowa mogą obudzić ukryte w człowieku ambicje, co może być dla niego niebezpieczne („myśl ta może / Kazać Ci pragnąć nie tylko godności Tana Cawdor, lecz także korony.”).
- To, co powiedziały Wiedźmy, jest niejednoznaczne.
- Zło jest przewrotne (oszukuje człowieka, wykorzystuje jego słabości, jest zdradliwe).
- Należy postępować rozważnie.
- To, co powiedziały Wiedźmy, jest złe („Narzędzia Ciemności”).

Wniosek:

Bohaterowie w odmienny sposób reagują na to, co usłyszeli: Makbet oczami wyobraźni widzi siebie w szatach królewskich (co pośrednio świadczy o tym, że uległ złu); w przeciwieństwie do niego Banko jest

ostrożny, przestrzega przyjaciela, żeby zbyt nie wierzył słowom Wiedźm; sugeruje, że tajemnicze słowa są narzędziem zła, które chce znieść człowieka.

Bohaterowie w odmienny sposób reagują na to, co usłyszeli: Makbet oczami wyobraźni widzi siebie w szatach królewskich (co pośrednio świadczy o tym, że uległ złu); w przeciwieństwie do niego Banko jest ostrożny, przestrzega przyjaciela, żeby zbyt nie wierzył słowom Wiedźm; sugeruje, że tajemnicze słowa są narzędziem zła, które chce znieść człowieka.

3. Jaką rolę w losie Makbeta, Banka, Lady Makbet odegra ostatecznie przepowiednia Czarownic?. Czy Wiedźmy są to realne postacie czy personifikacja myśli i pragnień bohaterów?

Spójrzmy na Makbeta jako bohatera mającego wolną wolę (gdyż przepowiedniom Czarownic nie musi ufać, wróżby nie są odpowiednikiem Fatum, a jedynie stawiają bohatera przed koniecznością dokonania wyboru).

4. Interpretacja słów Makbeta (wypowiedzianych po śmierci Lady Makbet, gdy las Birnam "zbliżał się" do zamku)

*Życie jest tylko przechodnim półcieniem,
Nędznym aktorem, który swą rolę
Przez parę godzin wygrawszy na scenie
W nicość przepada - powieścią idioty,
Głośną, wrzaskliwą, a nic nie znaczącą.*

(topos życia jako teatru)

opr. na podst. WSiP

I TYDZIEŃ (zajęcia 1-2 / 90 minut)

Praca kontrolna (temat do wyboru)

1. Kto ponosi odpowiedzialność za zabicie króla Duncana? Makbet, jego żona czy oboje w równym stopniu? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie w formie wypowiedzi argumentacyjnej, odwołując się do "Makbeta" Williama Szekspira.

2. Jakie niebezpieczeństwa rodzą ambicja i rywalizacja? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie w formie wypowiedzi argumentacyjnej. Odwołaj się do "Makbeta" Williama Szekspira, a także do innego tekstu kultury

Prace przesyłamy do 12 kwietnia 2020.

Wymagania techniczne: plik w WORD; marginesy 2,5; interlinia 1,5; tekst wyjustowany; czcionka Times New Roman lub Arial

e-mail : szkola2.polski@gmail.com